

Krok za krokom k svätosti

S FRANTIŠKOM
SALESKÝM

O vzťahu k Bohu,
blížnemu
a sebe samému

Krok
za krokem
k svätosti

S FRANTIŠKOM
SALESKÝM

Krok za krokom k svätosti

S FRANTIŠKOM
SALESKÝM

O vzťahu k Bohu,
bližnému a sebe samému

z amerického originálu

Practical Piety Set Forth by St. Francis of Sales: Bishop and Prince of Geneva

Vydal: © Zachej.sk, 2022

Preklad: © Martin Matis

Grafika: © Bookwork.sk

Jazyková korektúra: PhDr. Adriana Matofáková, PhD.

Nihil obstat: Mons. Gabriel Ragan

Imprimatur: Mons. Bernard Bober, arcibiskup metropolita, ABÚ Košice
– prot. č. 435/22, 6. mája 2022

Biblické citáty sú uvedené podľa oficiálneho katolíckeho prekladu
Svätého písma (SSV, 2016).

ISBN: 978-80-8211-387-0

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať v žiadnej podobe ani žiadnym spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami ani iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

Predhovor

Svätý František Saleský sa narodil 21. augusta 1567 pri Annecy, na zámku Sales, v sídle starého a šľachtického rodu tohto mena, ktorému patrilo. Jeho otec bol gróf František zo Salesu a jeho matka, ktorá bola takisto zo šľachtickej rodiny, bola Františka z rodu Sionazovcov. Jeho detstvo bolo šťastné a pekné. Pred jeho narodením ponúkla jeho matka grófka plod svojho lona Bohu a horlivo sa modlila, aby jej radšej odňal šťastie byť matkou, akoby sa jej dieťa malo stať nepriateľom Boha. Jej modlitby boli vypočuté, pretože mladý František už od svojich prvých dní preukazoval výnimočnú dobrotu a láskavosť svojho temperamentu. Miloval Boha hneď, ako ho spoznal. A hovorí sa, že prvé slová, ktoré vyslovil, boli: „Boh a moja matka ma majú radi.“ Grófka vynaložila veľké úsilie na výchovu syna k nevinnosti a svätosti a on nesklamal jej pozornú starostlivosť. Rád čítal sväté knihy, bol často v kostole, navštevoval chudobných a odopieral si jedlo natoľko, nakoľko bol schopný, aby im ho venoval. Jeho schopnosť učiť sa bola nemenej pozoruhodná a keď dosiahol primeraný vek, poslali ho na kolégium v Annecy. Tam sa s veľkou usilovnosťou venoval štúdiu, ale bez toho, aby upustil od svojho zápalu pre zbožnosť. Veľmi skoro si želal zasvätiť sa všemohúcemu Bohu v duchovnom stave a so súhlasom svojho otca prijal v roku 1579 vo veku dvanásť rokov tonsúru.

O nejaký čas nato ho rodičia poslali na parížsku univerzitu, kde študoval rétoriku a filozofiu na školách jezuitov. Takisto študoval teológiu, sčasti tam, sčasti na Sorbonne. Jeho hlavným učiteľom bol slávny Maldonatus a u Genebrarda študoval klasické jazyky, najmä s cieľom lepšie spoznať Sväté písmo. Vo všetkých svojich študijných oblastiach získal veľkú odbornosť a nezaostával ani na ceste dokonalosti, na ktorú nastúpil už počas prvých rokov života. Spomedzi

duchovných kníh, ktoré si cenil najviac, sa ako najobľúbenejšia uvádza kniha *Duchovný zápas*. Túto obdivuhodnú knihu nosil vždy so sebou a každý deň si z nej prečítal kapitolu alebo aspoň stranu, či dve. Neustále navštevoval kostoly a nikdy ho nevideli vonku, s výnimkou toho, keď šiel do kostola a kolégia alebo z nich odchádzal. Najradšej navštevoval kostol Saint-Étienne-des-Grès, keďže bol veľmi v ústraní. A práve v tomto kostole zložil sľub celoživotnej čistoty, keď ležal tvárou na zemi pred obrazom svätej Matky Panny Márie a vložil sa pod jej osobitnú ochranu.

Práve v tomto období jeho života sa Bohu zapáčilo dopustiť na svätca zvláštne pokušenie, zaiste s cieľom očistiť jeho srdce a dať mu múdrosť v neskorších rokoch, aby mohol utešovať iných v takejto sklúčenosti. Svätého mladíka sa vo veku šestnásť rokov zrazu zmocnila myšlienka, že je predurčený na večné zatratenie. Jeho oddaný životopisec, biskup z Belley, hovorí: „Toto pokušenie tak veľmi doľahlo na jeho dušu, že stratil všetok pokoj mysle a nemohol jesť ani piť. Očividne chradol, cítil sa chorý a nenechal sa od nikoho presvedčiť, aby sa zdôveril s dôvodom svojho zármutku. Zároveň prišiel o všetku lahodnosť božskej lásky, ale nie o vernosť, s ktorou sa ako nepreniknuteľným štítom podvedome snažil odrážať ohnivé šípy nepriateľa. Spomenul si na útechu a pokoj, z ktorých sa tešil pred touto búrkou, čo znásobilo jeho muky. Márne si vtedy spomínal na blaženú nádej, ktorá ho naplnila očakávaním, že bude zaplavený lahodným privalom Božieho domu a ktorá ho ponorí do prúdov jeho rozkoší. Ó, milé stánky Božieho domu, nikdy vás teda neuvidím a nikdy nebudem prebývať v týchto krásnych príbytkoch Pánovho paláca!

Celý mesiac prežil v tejto úzkosti a horkosti duše, ktorú nemohol k ničomu prirovnať, iba ak k zármutku smrti a hrôzám pekla. Svoje dni prežíval v trúchlivých stonoch a každú noc zvlažoval svoje lôžko slzami.

Napokon z Božieho vnuknutia vošiel do kostola (Saint-Étienne-des-Grès), aby úpenlivo prosil o Božiu milosť pre svoju beznádejnú

situáciu. Klakol si pred obraz Panny Márie a vzýval Matku milosrdenstva, aby bola jeho orodovníčkou u Boha a pre svoju dobrotu mu od neho vyprosila, že ak je taký nešťastný, že má byť od neho večne odlúčený, nech ho aspoň počas svojho života miluje celým svojím srdcom. Predniesol modlitbu *Rozpamätaj sa, svätá Panna Mária...* so záplavou slz a nevýslovnou bolesťou v srdci. Sotva však skončil svoju modlitbu, pocítil účinok posily Božej Matky a podporu jej orodovania u Boha. V tej chvíli ho démon, ktorý naplňal jeho myseľ týmito smutnými predstavami, opustil a naplnila ho taká radosť a útecha, že tam, kde predtým prekypovala tma, sa teraz rozmohlo oveľa viac svetla.

Tento boj a toto víťazstvo, toto zajatie a oslobodenie ho následne tak vycvičilo v používaní duchovných zbraní, že sa pre iných stal takpovediac výbrojom. Všetkým, ktorí mu odhalili svoje pokušenia, poskytol prostriedky na obranu. Bol pre nich ako tá Dávidova veža, na ktorej viselo tisíc štítov, všetko brnenie statočných mužov. Predovšetkým radil, že vo veľkých pokušeniach by sme sa mali utiekať pod mocnú ochranu Božej Matky, ktorá je taká silná ako armáda nastúpená do boja.“

Potom ako strávil dostatočný čas v Paríži, ho otec poslal na univerzitu do Padovy, kde študoval právo u slávneho Gya Pancirola a teológiu u učeného jezuitu Posevína. Životná regula, ktorú si pre seba v tomto období vytvoril, je stále zachovaná a je veľmi užitočná, a hodnotná pre všetkých, predovšetkým však pre mladého študenta v tomto nebezpečnom období života. Jedna z najzaujímavejších strán tohto dokumentu je prvá, ktorá nesie názov *Príprava do dňa* – cvičenie, v ktorom svätec vyjadruje svoje rozhodnutie byť verný v každodennom prežívaní svojej viery. Táto príprava, ktorú robil, pozostáva:

1. zo vzývania všemohúceho Boha, aby mu pomáhal vo všetkých nebezpečenstvách, do ktorých sa môže dostať;
2. z toho, že si vopred predstaví všetky okolnosti dňa, spoločnosť, záležitosti, do ktorých sa môže dostať, a takto z Božej milosti očakávať všetky okolnosti, ktoré by ho mohli vyviesť z miery;

3. z usporiadania dňa tak, že starostlivo zváži najlepšie spôsoby, ako sa vyhnúť všetkým zlým krokom, a určí, čo by mal robiť, povedať, hľadať alebo čomu by sa mal vyhnúť;
4. z pevného predsavzatia už nikdy neuraziť Boha, obzvlášť nie v tento deň;
5. napokon z úplného odovzdania seba a všetkého, čo od neho závisí, do Božích rúk, so snahou konať jeho vôľu.

Sú tam aj niektoré obdivuhodné pravidlá vnútornej modlitby a isté postrehy ohľadom spôsobov správania sa v spoločnosti, ktoré pre seba vymyslel, plné múdrosti, charakterizované nevšedne triezvym úsudkom, ktorým sa tento veľký svätý vyznačoval. Rozhodol sa, že nikdy nevynechá každodennú omšu, spoveď ani prijímanie aspoň raz do týždňa. Jeho sebazaprenia v tomto období boli také veľké, že ťažko ochorel, ale, našťastie, sa uzdravil a ukončil svoj pobyt v Padove s titulom doktora práv a s veľkou pochvalou tejto erudovanej univerzity. Následne precestoval veľkú časť Talianska. Išiel do Ríma uctiť si hrobku svätých apoštolov, odtiaľ odišiel do Loretta, kde si vo vznešenej svätyni obnovil svoj sľub čistoty pod záštitou Panny Márie.

Keď sa vrátil domov, všetci privítali mladého šľachtica s veľkou radosťou. Jeho otec, ktorý prechovával veľké nádeje na výsady, ktoré mal vo svete získať, mu zadovážil významné miesto v senáte v Chambéry a takisto mal pre neho vo výhlade partiu primeranú jeho postaveniu, ktorá ho bola po všetkých stránkach hodná. František však vyhlásil, že je rozhodnutý zasvätiť sa Bohu v službe Cirkvi. Lásavý, ale ambiciózný otec nakoniec s ťažkým srdcom súhlasil. Napokon svätec prekonal všetky prekážky a nastúpil na cestu, ktorú mu všemohúci Boh určil, aby na nej tak skvelo uskutočnil príklad svätosti. Peter de Granier, ženevský biskup, ho určil za prepošta katedrálneho kostola v Annecy, kde predchodcovia tohto preláta ustanovili biskupské sídlo, keď ich kalvíni vyhnaní zo Ženevy. František Saleský získal túto hodnosť v roku 1593. Hneď ako prijal diako-

nát, ho biskup poveril kázaním. V tomto úrade prejavil výnimočnú horlivosť a pre zápal a múdrosť svojich kázní priviedol mnoho tisíc duší do Kristovho ovčince. Nikdy neodmietol kázeň, keď ho o ňu požiadali, pričom vždy mal na mysli zásadu: „Každému, kto prosí, daj..., rozdeľuj svoj chlieb chudobným.“ Mal bázeň pred výčitkou: „Maličky prosili o chlieb, a nebolo toho, kto by im ho lámal.“ Jeho metódou pri kázaní bolo, že vždy mal nejakú konkrétnu tému ako vysvetlenie nejakej pravdy viery alebo osvojenie nejakej cnosti a podobne. Radšej vysvetľoval vieru tak, akoby učil len katolíkov, bez toho, že by sa púšťal do kontroverzných polemík ohľadom námietok. A tak heretici, ktorých bolo v jeho diecéze veľmi veľa, postupne zisťovali, že texty, na ktoré sa pri obrane svojich chýb spoliehali, len dokazovali pravdy Katolíckej cirkvi, keď ich správne pochopili. Zdá sa, že jeho spôsob podania bol pomalý a váhavý, ale sila jeho zdôvodňovania a láskavosť jeho spôsobov boli vynikajúce a dokázali by pohnúť aj skalami. Po tom, ako ho povýšili do kňazského stavu, ho ženevský biskup poslal na náročnú misiu. Išlo o obnovenie katolíckeho náboženstva v regióne vojvodstva Chablais a ďalších oblastí okolo Ženevského jazera, ktoré boli vo vlastníctve kalvínskych heretikov šesťdesiat rokov. Keď ho v roku 1594 poslali do tejto oblasti, našiel tam v jej hlavnom meste Thonon len sedem katolíkov. Pracoval tam päť alebo šesť rokov, pričom mu pomáhal jeho bratranec Louis de Sales, a priviedol ku katolicizmu asi štyridsať až päťdesiat tisíc duší. Zdalo sa, že počas prvých štyroch rokov sa jeho úsilie stretáva s malým úspechom. Žil uprostred neutíchajúcej nevraživosti a niekedy bol v ohrození života od fanatických kalvínov na tomto kacírskom mieste. Ale jeho anjelská láskavosť a múdrosť v tom všetkom zvíťazila. Morová nákaza, ktorá zúrila v Thonone, umožnila tomuto Božiemu služobníkovi získať srdcia ľudí svätou láskou, keď neustále pomáhal chorým a zomierajúcim vo dne v noci, a nenechal sa odradiť strachom z nakazenia. Jednoduchosť a vľúdnosť, s akou vysvetľoval katolícku pravdu, spôsobovali, že ho ľudia počúvali ti-

cho a pokojne. Námietky sa stratili takmer ešte skôr, ako ich niekto predložil. Dokonca aj vodca kacírov zo Ženevy Teodor Beza, s ktorým na príkaz pápeža Klementa VIII. náš svätý viedol diskusie, bol taký otrasený jeho slovami, že svätý František začal prechovávať určité nádeje, že sa vráti do svätej Katolíckej cirkvi. Krátko nato ich však zmarila smrť tohto úbohého muža.

V roku 1596 uskutočnil obnovu Kostola svätého Hippolyta v Thonone, v ktorom slávil svätú omšu na Vianoce toho roka a ktorý považoval za svoj budúci farský kostol. Počas nasledujúcich troch rokov postupne obnovil systém farností v provincii. Keď čítame dejiny divov, ktoré uskutočnil, je nemožné, aby si anglický katolík nepovzdychol nad históriou svojej vlastnej krajiny alebo odolal myšlienke, čo by sa stalo, keby sa Bohu zapáčilo poslať nám takého svätého Františka Saleského v určitom období ešte pred tým, ako diviak úplne zničí vinicu Pána. Ale v tejto chvíli, keď sa Katolícka cirkev snaží za takých šťastných a nevídaných okolností opäť získať celú populáciu pre Krista, dejiny a spisy takéhoto Božieho služobníka, akým je svätý František Saleský, sú bezpochyby nanajvýš zaujímavé a prospešné pre všetkých horlivých misionárov a zbožných katolíkov, ktorí sa neprestajne modlia za obnovu nášho Sionu. Ako dnes vidíme, obrátenie Anglicka bolo predmetom hlbokého záujmu tohto veľkého svätého rovnako ako mnohých ďalších, ako sú svätý Filip Neri a ctihodný Pavol z Kríža.

Úspech misie v Chablais, ktorého svedkom bolo viacero významných osôb, napr. ženevský biskup, kardinál Medici, apoštolský nuncius vo Francúzsku a savojský vojvoda, pritiahol všeobecný záujem o svätého Františka a netrvalo dlho, a ženevský biskup si ho vybral za svojho pomocného biskupa koadjútora. Keď prijal túto hodnosť, odišiel do Ríma, aby poprosil o pápežské požehnanie, pričom ho pápež Klement VIII. prijal s osobitnými poctami. Potom, ako sa ho opýtal na jeho úlohy, povedal svätému prelátovi tieto slová: „*Chod', môj synu, pi vodu z vlastnej studnice, tečúcu z vlastnej*

*studne. Nech tvoje pramene tečú von a v uliciach skrížia tvoje vody.*⁴¹ (porov. *Prísł.* 5, 15 – 16) Rovnako všetci význační muži Ríma tej doby oslavovali jeho cnosti. A hovorí sa, že veľký kardinál Baronius o ňom povedal, že Adam nezhršil v tom svätom služobníkovi Ježiša Krista. Od pápeža dostal bulu ohľadom vysvätenia za biskupa Nicopolisu a pomocného ženevského biskupa a ku koncu roka 1599 sa vrátil do Annecy.

O nejaký čas nato sa vojna medzi Francúzskom a Savojskom skončila tak, že Francúzsko získalo kraj Gex. Keďže v tejto oblasti prevládal kalvínsky blud, bolo nevyhnutné, aby svätý František išiel do Paríža zabezpečiť záujmy katolíckeho náboženstva u kráľa Henricha IV. Túto záležitosť uskutočnil s takou múdrosťou a rozvahou, že od tohto kráľa získal v prospech katolíkov všetko, čo si žiadal. Sláva svätého Františka ho, samozrejme, predišla do Paríža a všetci ho prijali s najväčšou úctou. Henrich IV. sa ho márne snažil presvedčiť, aby prijal bohatý biskupský stolec v jeho dŕžavách. Svätý kardinál Berulle prijal jeho radu založiť Kongregáciu oratoriánov, ako aj Rád bosých karmelitánok vo Francúzsku. Jeho svätosť a múdrosť mu otvorili dvere ku každému, kto si na dvore vážil náboženstvo. Vojvodkyne Mercoeur a Longueville sa zverili pod jeho vedenie. Jeho kázne obrátili mnohých najtvrdohlavejších kalvínov. A nikdy nezišiel z kazateľnice bez toho, aby ho nenasledovalo množstvo osôb, ktoré hľadali buď radu, alebo spoveď. Bol živým príkladom pravidla apoštola Pavla: „*A Pánov služobník sa nemá vadiť, ale má byť ku každému prívetivý, schopný učiť a byť trpezlivý. Tých, čo odporujú, má mierne karhať; možno im raz Boh dá kajúcnosť, aby poznali pravdu.*“ (2 *Tim* 2, 24 – 25)

¹ Text *Prísł* 5, 15 – 16 z vydania SSV Trnava 1969: „Pi vodu z vlastnej studnice a žblnkotavú (vodu) z vlastnej studienky! Nevylievali by sa ta von pramene tvoje a na námestia stružky vôd?“

Počas svojej cesty domov z Paríža ho zastihla zvesť o smrti ženevského biskupa a o jeho následnom povýšení na tento stolec. Utiahal sa na zámok Sales, kde sa v ústraní dvadsať dní pripravoval na vysviacku, ktorá sa uskutočnila 8. decembra 1602. Vykonal si generálnu svätú spoveď a stanovil pre seba životnú regulu, ktorej sa neustále držal. V jeho dome sa všetko robilo podľa pravidiel tak ako v kláštore. Vstávali, zúčastňovali sa na modlitbe alebo išli na svätú omšu, sadali si k jedlu, oddychovali a išli na odpočinok v stanovených hodinách. Jeho stôl bol striedmy. Obliekal sa len do vlnených odevov, nepoužíval hodváb ani drahé odevy. Nábytok a vybavenie jeho domu, aj keď dôstojné, bolo vyslovene strohé. Každý deň prinášal svätú obeť. Modlitbu breviára prednášal na kolenách. Vždy sa zúčastňoval na cirkevných obradoch sviatkov bez ohľadu na to, v ktorom kostole mesta sa slávil. V nedeľu a počas voľných dní chodil do svojej katedrály. Každý rok si vykonával desaťdňové duchovné cvičenia. Almužny, ktoré dával, boli pozoruhodné, ak vezmeme do úvahy obmedzené príjmy jeho biskupstva. Postil sa každý piatok a sobotu. Každý deň vstával o štvrté a zachovával prísne hospodárenie s časom. Vo svojej diecéze si dal za cieľ zreformovať mravy tým, že obmedzil verejné zábavy do takej miery, ako to bolo možné. Nariadil vystavenie Najsvätejšej sviatosti počas karnevalu. Nariadil, aby sa v nedele a sviatky počas roka a každý deň pôstu vyučoval katechizmus. Dával veľký pozor na to, aby kňazské svätenie prijali len tí, ktorí na to boli úplne spôsobilí. Cirkevné povýšenie dával na základe skúšok, aby sa dostalo tým, ktorí si ho najviac zaslúžili. Ustanovil *Bratstvá Najsvätejšej sviatosti*, aby posilnil katolíkov vo viere proti omylom kalvínov. Medzi inými bratstvami svätého Františka Saleského bolo *Bratstvo kajúcnikov svätého Kríža* a *Bratstvo čistoty Panny Márie*. Rovnako ako svätý Alfonz z Liguori bol hlboko presvedčený o požehnaní, ktoré pramení z takýchto združení. Zvolal synodu svojho kléru a zrevidoval rituál na vysluhovanie sviatostí. Usilovne navštevoval svoju diecézu – bola to práca plná ťažkostí,

pretože je to krajina vrchov a ľadovcov, ktorá má divé a neotesané obyvateľstvo, do veľkej miery nepriateľské k viere. Ale žiadne nebezpečenstvá nedokázali zastaviť horlivosť a lásku tohto apoštolského pastiera. Zastavil skazu kalvinizmu, a to nielen vo svojej vlastnej diecéze, ale aj na ďalších miestach, napríklad v Dijone a Grenobli, kde získal veľkolepé víťazstvá pre katolícku vieru. Obrátil, medzi inými, vojvodu z Lesdiguieres, miestokráľa z Dauphiny a mnohých kalvínskych pastorov. Pri jednej príležitosti odvážne prešiel mestom Ženeva na svojej ceste na kalvínske územie Gex, pričom pri bráne uviedol, že je diecézny biskup. Hoci mesto bolo plné fanatikov, ktorí prechovávali smrteľnú nenávisť voči katolicizmu, prešiel bez zranenia ich stredom pod ochranou svojej svätej odvahy a horlivosti. Pri inej príležitosti sa kalvínski pastori, rozzúrení tým, že obrátil dvoch šľachticov z domácnosti vojvodu z Bellegarde, miestodržiteľa z Gex, postarali o to, aby mu bol podaný jed. František však vďaka zázračnej ochrane Panny Márie, ktorej sa odporúčal, po veľkom utrpení tomuto nebezpečenstvu unikol. Uprostred toho všetkého si našiel čas nielen na to, aby uskutočnil reformu niekoľkých kláštorov, založil v Annecy seminár a verejné školy krásnej literatúry, filozofie, teológie a právnej vedy, ale aj na napísanie viacerých spisov, ktoré si odvtedy katolíci z celého sveta cenia ako práce plné múdrosti a svätosti. Takými boli jeho listy, z ktorých, ako aj z iných jeho spisov, sa vybrané state nachádzajú v tejto knihe a o ktorých Alban Butler hovorí, že obsahujú „neoceniteľný poklad dojímavých rád, ktoré sa hodia pre každého človeka a každú situáciu“. Kópiu *Úvodu do zbožného života* poslala Mária Mediciová Jakubovi I. v Anglicku, ktorý mal z knihy potešenie a spýtal sa svojich (anglikánskych) biskupov, ako je to možné, že žiadny z nich nedokázal písať s takým citom a vrúcnosťou. Jeremy Taylor je z veľkej časti dlžníkom svätého Františka vo svojom diele, ktoré nesie názov *Holy Living and Dying* (*Sväté žitie a umieranie*), ale na kráľovu otázku, ktorú si aj tak môžeme položiť, nenájdem inú odpoveď ako tú, že protestantskí spisovatelia

lia môžu mať učenosť, ale nemôžu mať vieru a lásku, ktorá sa nedá nájsť nikde, iba v Cirkvi. Kacírskeho panovníka nemenej potešilo ďalšie dielo svätého Františka o *Božej láske* a dokonca vyslovil želanie vidieť autora. Keď to povedali svätému Františkovi, zvolal: „Ach! Kto mi dá krídla holubice, aby som letel k tomuto kráľovi na ten veľký ostrov, predtým krajinu svätých, ale teraz zachvátený tmou omylu? Ak mi to vojvoda dovolí, vstanem a pôjdem do toho veľkého Ninive: budem hovoriť ku kráľovi a oznámim mu v nebezpečenstve života Pánovo slovo.“ Savojský vojvoda, ktorého poddaným svätý František bol, nestrpel, aby svätý prelát opustil jeho dŕžavy kvôli tejto misii, v dôsledku čoho sa anglickému kráľovi nedostalo milosti diskutovať so svätým, či už by to viedlo k jeho obráteniu, alebo k ešte väčšiemu odsúdeniu. Táto myšlienka zrejme napadla Henrichovi IV., francúzskemu kráľovi. V kanonizačnej bule svätého Františka Saleského čítame, že svätec „mal obdivuhodnú výrečnosť, ktorej nebolo možné odporovať, pričom to nebolo ani natoľko prirodzeným talentom alebo nadaním nadobudnutým štúdiom, ako skôr nadprirodzeným darom a ovocím čistoty jeho srdca. Ľudia boli o tom vo všeobecnosti takí presvedčení, že najkresťanskejší kráľ zvykol hovoriť, že nepozná inú osobu, ktorá by sa do takej miery hodila na získanie srdca Jakuba I., anglického kráľa, a ohnutie tohto spurného ducha pod jarmo Cirkvi, ako ženevského biskupa koadjútora.“

V roku 1610 svätý František Saleský založil *Rád Navštívenia Panny Márie*. Tento inštitút bol určený ženám, ktoré by pre svoj pokročilý vek, chudobu alebo chatrné zdravie zrejme neboli schopné znášať odriekanie iných rádov, ale napriek tomu mali povolanie k rehoľnému životu. Následne svätec venoval vedeniu tohto rádu veľký podiel svojho času, čomu vďačíme za značnú časť jeho duchovných spisov, ktoré sú užitočné pre svetského aj zasväteného čitateľa. Ich najcennejšie pasáže vlastne tvoria veľkú časť nasledujúcich stránok. Keďže z povahy tohto inštitútu vyplývalo, že veľká telesná askéza bola pre jeho zámer neprípustná, svätý František si želal, aby

ju rehoľnícky nahradili vytrvalými drobnými umŕtvovaniami a neprestajnými sebazapieraniami. Dve cnosti, pokora a miernosť, tvorili základ reguly. Svätý František vyhlásil: „Nech je pri praktizovaní cností pokora zdrojom pre všetky ostatné. Nech nie je nijako obmedzená. Nech je hlavným princípom všetkých vašich skutkov. Nech sa v každej chvíli nechovajú dobrota a láskavosť stanú pre vás prirodzeným návykom.“ Prvou predstavenou tohto rádu bola vdova, svätá Jana Františka de Chantal. Formácia charakteru tejto svätej, ako aj vytýčenie ušľachtilého povolania, ktorými božská Prozreteľnosť zamýšľala použiť jej obdivuhodnú svätosť čo najlepšie, sa dá označiť ako jedno z najväčších diel svätého Františka Saleského. *Rád Navštívenia Panny Márie* dostal od Pána také bohaté požehnanie, že v roku 1655, keď bol jeho svätý zakladateľ svätorečený, iba štyridsaťpäť rokov po jeho založení, bolo v rozličných častiach Európy až stotridsať domov tohto inštitútu.

Je nad rámec tohto stručného životopisu podrobne rozoberať dejiny biskupského pôsobenia svätého Františka, hoci o žiadnom inom svätom nemáme také bohaté či zaujímavé záznamy. Svoj čas trávil tak, že popri početných úlohách vo verejných záležitostiach, čo mu uložila svetská moc z veľkej úcty, v ktorej ho ľudia mali pre jeho múdrosť a dôstojnosť, neúnavne pracoval na obrátení duší kázaním, písaním, spovedaním. Bol poradcom všetkých svojich ľudí, ktorí sa naňho obrátili, bez ohľadu na ich postavenie a nikomu neodoprel možnosť prísť. Ako spovedníka ho prirovnávali k anjelovi strážnemu, keďže prinášal najsvätejšiu a najmúdrejšiu inšpiráciu, alebo k anjelovi pri rybníku Betsata so silnou rukou, ktorá umožňovala slabým a chorým dosiahnuť uzdravujúcu vodu. Hodnotné dielo jeho učeníka, biskupa z Belley, ktoré nesie názov *L'Esprit du B. Francois de Sales (Duch blahoslaveného Františka Saleského)*, poskytuje veľmi podrobný obraz každodenného života tohto svätca. Ohromná pestrosť jeho rozhovorov a činov, ktoré sú tam zachytené, ukazuje, ako v pozoruhodnej miere kombinoval rozvahu a jedno-

duchosť, láskavosť a silu. Všade sa stretávame s duchom serafínskej zbožnosti a s veľkou dokonalosťou zdravého rozumu.

Medzi dôležité udalosti neskorších rokov života svätého Františka patrí sprevádzanie diplomatickej misie savojského kardinála do Paríža pri príležitosti svadby princa Piemontu s Kristínou Francúzskou, sestrou Ľudovíta XIII. Bolo to v roku 1619. Počas tejto návštevy trávil čas ako zvyčajne v neprestajnej apoštolskej práci, kázaním, spovedaním a radami pre zástupy, ktoré sa k nemu utiekali, aby ho prosili o radu a vypočuli si múdrosť, čo vychádzala z jeho úst. Opäť sa vynaložilo veľké úsilie na to, aby ho prinútili prijať biskupstvo vo Francúzsku, a Henry de Gondi, kardinál z Retzu, v tom čase biskup Paríža, použil mnoho argumentov, aby presvedčil svätého stať sa pomocným biskupom v tejto diecéze. Darmo sa však kardinál snažil zapôsobiť na horlivosť tohto svätého preláta tým, že mu vykresľoval dobro, ktoré by mohol vykonať v hlavnom meste kráľovstva. Svätý sa ospravedlnil tak, že žartovne citoval slová apoštola Pavla: „*Si viazaný k žene? Nevyhľadávaj rozluku. Si bez ženy? Nehľadaj si ženu.*“ (1 Kor 7, 27) Neopustí svoju chudobnú manželku, Ženevské biskupstvo, kvôli bohatstvu. A ak by ho aj opustil, iné by už nechcel.

V roku 1622, keď bol svätý František Saleský v Annecy, dostal príkaz od savojského vojvodu, aby prišiel za ním do Avignonu, kde sa mal tento hodnostár stretnúť na rokovaní s Ľudovítom XIII. Svätcovo zdravie chradlo a hoci považoval za svoju povinnosť ísť, cítil, že sa už nevráti. Preto napísal závet, zodpovedal otázky veľkého množstva ľudí, ktorí k nemu prišli, aby sa s ním poradili vo veci svedomia, rozlúčil sa so svojimi sestrami z *Rehole Navštívenia Panny Márie* a kázal s výnimočnou horlivosťou. Celé mesto, ktoré zachvátil smútok, ho sprevádzalo niekoľko míľ na ceste a prijalo jeho posledné požehnanie.

Z Avignonu prešiel so savojským dvorom do Lyonu, kam prišiel vo vážnom stave, ale odmietol všetky honosné komnaty, ktoré mu ponúkali, a uprednostnil chudobné ubytovanie v dome záhradníka kláštora sestier Navštívenia. Zopár dní kázal a zúčastňoval sa na rôznych

ceremóniách ako zvyčajne, hoci rýchlo upadal. Nakoniec sa musel uložiť do postele a začal sa ho zmocňovať záchvat porážky. Drsná chirurgia tej doby použila tie najbarbarskejšie prostriedky – pluzgiere, horúce železá na krku a žieravinu na hlave, čo mu spôsobovalo veľké utrpenie, ktoré však znášal s nebeským pokojom. Hoci ronil slzy z nadmernej bolesti, opakoval: „Pane, umy moje neresti a očisti ma od môjho hriechu. Stále ma čisti viac a viac. Čo tu robím, môj Bože, odlúčený od teba?“ Takisto utešoval ľudí okolo seba, keď hovoril: „Deti moje, neplačte. Nemá sa stať Božia vôľa?“ Prijal pomazanie chorých a keď na vigíliu Sviatku svätých neviniatok prednášali litánie ku všetkým svätým a prišli k prosbe: *Sväté neviniatka, orodujte za neho*, odovzdal Bohu svoju čistú a nevinnú dušu v roku Pána 1622, v päťdesiatom piatom roku svojho života. Jeho pohreb sa konal s veľkou slávou v katedrále v Annecy a pochovali ho v blízkosti hlavného oltára v kostole kláštora Navštívenia v tomto meste. Vďaka jeho relikviám a príhovoru sa udialo veľa zázrakov a v roku 1665 ho pápež Alexander VII. vyhlásil za svätého. Sviatok svätého Františka Saleského sa slávi 24. januára.

Ostáva ešte uviesť zopár slov ohľadom výberu z listov a prednášok svätého Františka Saleského. Hoci sú z väčšej časti pôvodne adresované duchovným osobám, ťažko by sme hľadali príručky alebo duchovné čítanie, ktoré by bolo tak obdivuhodne prispôbené ľuďom, ktorí žijú vo svete. Dýcha z nich toľká praktická múdrosť, toľká jemnosť, toľká добрota a často niečo, čo by sme mohli nazvať vznešenosťou svätosti, ktorá sa dotýka ťažkostí a škrupulí tých najslabších, a pritom dodáva potravu tým najsilnejším, až sa nám zdá, že ani nečítame zápisky svätého, ale skôr počujeme jeho živý hlas, ktorý sa na nás obracia. Nech je jeho príhovor na úžitok všetkým, ktorí čítajú túto knihu, aby ich buď upevnila vo viere, ku ktorej už z Božej milosti dospeli, alebo aby ich priviedla do toho pravého ovčince, ak sa ešte stále túlajú mimo neho.

R. O.

Bože, ktorý si chcel pre spásu duší,
aby blahoslavený František, tvoj vyznávač a biskup,
sa stal všetkým pre všetkých: udeľ milostivo,
aby preniknutí sladkosťou tvojej lásky,
vedení jeho napomenutiami a podporovaní jeho zásluhami
dosiahli sme večné radosti.²

Bože, ty si chcel, aby sa svätý biskup František
stal pre spásu duší všetkým pre všetkých;
láskavo dopraj, aby sme podľa jeho príkladu v bratskej službe
vždy preukazovali tvoju dobrotivú lásku.³

*modlitba dňa na sviatok
svätého Františka Saleského*

² Latinsko-slovenský misál, Trnava 1952.

³ Rímsky misál, 2021.

PRVÁ ČASŤ

**POVINNOSTI
VOČI BOHU**

O Božej láske

Je pravda, že neustále úpenlivo prosím, aby hojnosť milostí zostúpila do vašej duše. Ale predovšetkým a pre dobro všetkých prosím o Božiu lásku, lebo v nej je obsiahnuté všetko. Je to náš med, v ktorom sa majú zachovať a ktorým sa majú osladiť všetky city. Môj Bože, aké šťastné je vnútorné kráľovstvo, keď v ňom vládne svätá láska! Aké šťastné sú vlohy duše, ktoré poslúchajú takeého svätého a múdreho kráľa! Nie, pod jeho poslušnosťou a v tomto stave nestrpí, aby v nej spočívali veľké hriechy ani náklonnosť k nim. Pravda, dovolí, aby sa dostali blízko hranice, aby sa vo vojne precvičili vnútorné cnosti a aby sa stali statočnejšími. A strpí ľahké hriechy a nedokonalosti ako špehov, aby sa pohybovali hore-dolu v jeho kráľovstve, ale len preto, aby sme vedeli, že bez neho by sme sa stali korisťou svojich nepriateľov.

Hlboko sa pokorme. Priznajme si, že ak by Boh nebol naším štítom a obranou, okamžite by nás prebodli a ochromili všetky druhy hriechov. Z tohto dôvodu sa držíme blízko pri Bohu tým, že vytrváme vo svojich cvičeniach. Toto nech je naša hlavná starosť a to ostatné je len vedľajšie.

Pravdou zostáva, že vždy treba mať odvalu, a ak nám hrozí akákoľvek malátnosť alebo slabosť duše, utekajme pod kríž a vložme sa do tých svätých vôní, do nebeskej arómy, a bezpochyby nás to posilní a občerství.

Silno sa držíme päty Pánovho kríža a priviňme sa tesne k nemu. Dážď, ktorý tam zovšadiaľ padá, rýchlo stlmí búrku, nech by bola

akokoľvek veľká. Niekedy, keď som tam, Bože, veľký je pokoj mojej duše a sladkosť mi dáva nebeská rosa. Ale ledva sa od neho trochu pohnem, už sú poryvy vetra späť.

Ale bez ohľadu na búрку budme úplne v Božích rukách, bez akekoľvek výhrady alebo rozdelenia, alebo výnimky a bez nároku na akúkoľvek vec okrem tej slávy, že mu patríme. Ak by sme mali vo svojom srdci jedinú nitku náklonnosti, ktorá by nebola v jeho službe, okamžite by sme ju vytrhli. Áno, ak by sme vedeli o jedinej čiastočke svojho srdca, ktorá by nebola poznačená znakom kríža, nechceli by sme si ju nechať ani na chvíľu.

Skryme sa teda do hniezda hrdličky a do prebodnutého boku nášho drahého Spasiteľa. Aký dobrý je tento Spasiteľ! Aký milujúci vo svojom srdci! Zostaňme v tomto svätom príbytku. Nech toto srdce navždy žije v našich srdciach. Nech tá krv navždy koluje v žilách našich duší. Nech je naša láska celá v Bohu a nech je Boh v celej našej láske. Ó, ako veľmi potrebujeme túžiť po tej láske a ako veľmi potrebujeme milovať túto túžbu, keďže rozum chce, aby sme túžili navždy milovať toho, ktorý nikdy nemôže byť dostatočne milovaný, a aby sme s láskou túžili po tom, po ktorom nikdy netúžime dostatočne.

O prostriedkoch na získanie Božej lásky, v ktorých spočívajú dokonalosť

Pýtate sa ma, ako môže človek získať Božiu lásku.

Odpovedám: tým, že ho túži milovať a namiesto toho, aby sa púšťal do rozmýšľania a otázok, ako ho môže milovať, neustále vkladal svoju dušu do jeho rúk. A touto cestou sa tam človek dostane oveľa skôr ako akoukoľvek inou.

Sú duše, ktoré sa tak veľmi zamestnávajú rozmýšľaním, ako niečo urobiť, že nemajú čas urobiť žiadnu vec. V každom ohľade na našu dokonalosť, ktorá pozostáva zo spojenia našej duše s Božou múdrosťou, to však nie je ani natoľko otázka poznania ako skôr množstva činov.

Podľa mňa tí, ktorých sa ľudia pýtajú na cestu do neba, majú veľmi dobrý dôvod odpovedať, ako to ľudia žartovne robia, že na to, aby sa človek dostal na také a také miesto, sa musí držať rovno a ukladať jednu nohu vedľa druhej. Držte sa rovno, mali by sme povedať tým dušiam, ktoré dychtia po svojej dokonalosti. Chodte cestou svojho povolania s jednoduchosťou, pričom sa venujte radšej konaniu ako túžbam. To je tá najkratšia cesta.

Je tu však jedna jemná nuansa, ktorú vám musím odhaliť. A tou je, že by ste chceli, aby som vám povedal o nejakej hotovej ceste dokonalosti takého druhu, že by si ju stačilo dať cez hlavu, ako to

človek robieva s oblečením. A týmto spôsobom by ste sa stali dokonalými bez akýchkoľvek ťažkostí. Inými slovami, mal by som vám poskytnúť hotovú dokonalosť.

Určite, keby to bolo v mojich silách, bol by som tým najdokonalejším človekom na svete. Môžem vás totiž uistiť, že keby som dokázal iným poskytnúť dokonalosť bez toho, aby museli niečo robiť, sám by som to v prvom rade využil pre seba. Zdá sa, že si myslíme, že dokonalosť je o zručnosti, a ak by sa niekomu podarilo objaviť jej tajomstvo, mohol by ju mať bez akýchkoľvek ťažkostí. Ale určite klameme sami seba. Lebo ak si želáme zjednotiť sa s milovaným, nie je v tom iné ani väčšie tajomstvo ako to, že treba verne pracovať na praktizovaní Božej lásky.

Želám si však, aby ste si všimli, že keď hovorím „musíme pracovať“, vždy to treba chápať tak, že hovorím o vyššej časti našej duše. Lebo čo sa týka odporu tej nižšej, nemusíme si z neho robiť väčšie starosti než človek, ktorý prechádza popri psoch brechajúcich v dialke.

Ludia, ktorí si na hostine berú z každého jedla a jedia všetko, si pokazia žalúdky a spôsobia tráviace problémy, pri ktorých nemôžu spať. Podobne sú na tom duše, ktoré ochutnávajú všetky metódy a všetky prostriedky, ktoré vedú alebo by mohli viesť k dokonalosti. Lebo v žalúdku ich vôle, ktorý nemá dostatočnú silu, aby strávil a uviedol do praxe toľko rozličných prostriedkov, vzniknú ťažkosti. Tie im odoberú pokoj a ticho ich ducha v Pánovi, ktoré sú takou potrebnou vecou, ktorú si zvolila aj Mária. A tá sa im neodoberie.

O podrobení svojej vôle Bohu

Prosím vás, udržiavajte svoje srdce povznesené veľmi vysoko. Neodvratne ho pripútajte k vôli toho najmilosrdnejšieho otcovského srdca nášho Boha. Nech ho naše duše navždy a úplne poslúchajú. Kým Boh chce, aby sme boli vo svete a milovali ho, zotrávajme v ňom ochotne a radostne.

Mnohí vychádzajú do sveta, ale nevychádzajú zo seba. Týmto vychádzaním hľadajú svoje chůtky, svoje pohodlie, svoje uspokojenie. Títo ľudia sú úžasne dychtiví po tomto vychádzaní, pretože sebaláska, ktorá ich ženie, je búrlivá, výbušná a spurná.

Nebuďme takíto. Vychádzajme do sveta, aby sme slúžili Bohu, nasledovali ho a milovali. A práve v tomto rozporení, pokiaľ Boh chce, aby sme mu slúžili, nasledovali ho a milovali, zostaneme vo svete so statočným srdcom. Lebo ak si želáme práve túto svätú službu, budeme spokojní bez ohľadu na miesto, kde ju vykonávame.

Zostaňte v pokoji. Robte to dobre, na základe toho, kvôli čomu zostávate vo svete. Robte to so statočným srdcom a buďte si istá, že Boh si to bude u vás cenit' viac, ako keby ste stokrát odišli zo sveta, aby ste uspokojili svoju vôľu a náklonnosť.

Čo sa týka vašej druhej túžby, je dobrá. Ale, ó, môj Bože, nie je hodná toho, aby ste k nej upriamili svoje srdce. Poručme ju Bohu. Robme s láskou všetko, čo sa dá, aby sme v tom dosiahli úspech, ako to budem robiť aj ja. A ak Boží pohľad, ktorý preniká do budúcnos-

ti, azda uvidí, že by to buď nebolo na jeho slávu, alebo by to nebolo také, ako zamýšľame, nesmieme pre to stratiť ani hodinu spánku.

Svet bude hovoriť: „Čo povedia ľudia?“ Toto všetko nie je ničím pre tých, ktorí svet vidia len na to, aby ním pohrdali, a nepozerajú sa na čas inak ako vo svetle večnosti.

Vynasnažím sa, aby táto záležitosť napredovala, až kým ju neza-
vršíme. Pretože vy po nej netúžite menej ako ja. Ale ak sa to nepáči Bohu, nepáči sa to ani mne, ani vám. Zostaňte v pokoji s výnimočnou láskou k Božej vôli a prozreteľnosti. Zostaňte s naším ukrižovaným Spasiteľom tak, aby prebýval uprostred vášho srdca.

Pred chvíľou som videl dievčinu, ako niesla na hlave vedro vody, do ktorého stredu vložila kus dreva. Chcel som vedieť, prečo to urobila. A ona mi povedala, že to urobila preto, aby zastavila pohyb vody, zo strachu, že by sa mohla vyliat'. Takže som si povedal: „Odteraz musíme vložiť doprostred našich srdc kríž, aby sme zastavili pohyb citov v tomto dreve a týmto drevom, nech sa nerozlejú ako nepokoj a duchovné ťažkosti.“

O dôvere v Boha

Pýtate sa ma, či duša, ktorá si je vedomá svojej úbohosti, môže ísť k Bohu s veľkou dôverou.

Na to odpovedám, že duša, ktorá si je vedomá svojej úbohosti, nielenže môže mať dôveru v Boha, ale nemôže mať pravú dôveru, pokiaľ nemá vedomie svojej úbohosti. Lebo práve vedomie a uznanie tejto úbohosti nás privádza k Bohu.

Preto všetci veľkí svätci ako Jób, Dávid a iní začínali svoje modlitby priznaním vlastnej úbohosti. Takže je dobré byť si vedomý toho, že človek je úbohý, zlý, biedny a nehodný objaviť sa pred Bohom. Príslovia známe u starovekých ľudí: „Poznaj sám seba“ sa zároveň vzťahuje na veľkosť a výnimočnosť duše, aby sme ju nezneužívali a neznesväcovali vecami nehodnými jej vznešenosti, a zároveň sa vzťahuje na poznanie našej vlastnej nehodnosti, nedokonalosti a biedy, aby sme tým viac dôverovali Božej добрote a milosti, čím nešťastnejší sa cítime. Lebo medzi jeho milosrdenstvom a našou úbohosťou je také tesné puto, že jedno sa nemôže uplatňovať bez druhého. Ak by Boh nestvoril človeka, bol by síce stále naozaj dobrý, ale v skutočnosti by nebol milosrdný, lebo milosrdenstvo sa prejavuje voči úbohým.

Rozumiete teda, že čím viac sa sami cítíme úbohí, tým viac máme príležitosť vkladať svoju dôveru v Boha, lebo nemáme nič, na čom by sme mohli spočinúť, aby nám to umožnilo vložiť svoju dôveru v nás samých?

Nedôvera v seba samých vzniká z poznania svojej nedokonalosti. Je dobré, ak si neveríme. Ale ako by to pre nás mohlo byť

výhodné, keby sme nevložíli všetku svoju dôveru na Boha a nečakali na jeho milosrdenstvo? Keď sa priblížime k nášmu Pánovi, chyby a nevernosti, ktorých sa denne dopúšťame, by nám mali spôsobiť veľký zmätok. Preto čítame, že keď veľké duše, napríklad svätá Katarína Sienská alebo svätá Terézia, upadli do nejakej chyby, trpeli týmto veľkým zmätkom. Keď urazíme Boha, je veľmi múdre, ak sa na chvíľu pokorne utiahneme a zostaneme zmätení. To isté sa nám často stáva, keď urazíme priateľa. Sme zahanbení, keď prídeme do jeho blízkosti. Ale nemôžeme sa tam zastaviť. Pretože toto zdrvenie a vyzlečenie z vlastného ja, ktoré sa uskutočňuje cez akt zmätenosti, by nebolo skvelou vecou, ak by nemalo za cieľ vrhnúť sa úplne do dôvery v Boha.

Praktizovanie dôvery v Boha

Svätý Pavol nás učí, aký je cieľ tohto obnaženia, keď hovorí: „*Vyzlečte sa zo starého človeka a oblečte si nového.*“ (porov. Ef 4, 22 – 24) Pretože nesmieme zostať vyzlečení, ale obliecť sa nanovo v Bohu. Túto krátku úvahu robíme s cieľom lepšie sa vrhnúť k Bohu v akte lásky a dôvery, pretože náš zmätok by nemal sprevádzať smútok a nepokoj. Práve sebaláska si zasluhuje zmätok tohto druhu. Pretože sme zronení tým, že nie sme dokonalí, ani nie tak z lásky k Bohu ako skôr z lásky k sebe samým.

Aj keď necítite takúto dôveru, neprestaňte z tohto dôvodu vykonávať tieto úkony a hovorte nášmu Pánovi: „Ó, Pane, hoci k tebe necítim dôveru, predsa viem, že si môj Boh, že som celý tvoj a že nemám inej nádeje, iba v tvoju dobrotu. Odovzdám sa teda celý do tvojich rúk.“ Vždy je v našej moci vykonávať tieto úkony, a hoci nám to padne ťažko, stále to nie je nemožné. Práve pri týchto príležitostiach a uprostred týchto ťažkostí by sme mali preukázať vernosť nášmu Pánovi. Lebo hoci robíme tieto úkony bez badateľného potešenia a bez uspokojenia, nesmieme sa preto znepokojovať, lebo Boh ich má takto radšej. A nehovorte mi, že ich síce vyslovujete, ale že je to len perami. Lebo ak by to srdce nechcelo, pery by nevyslovili ani slovo. Keď to takto urobíte, zostaňte v pokoji. A bez toho, že by ste sa starali o svoj nepokoj, hovorte Pánovi o niečom inom.

Je teda veľmi dobré byť zmätený, keď máme vedomie a pocit svojej vlastnej úbohosti. Ale nesmieme sa tam zastaviť alebo upadnúť z tohto dôvodu do sklúčenosti, ale musíme pozdvihnúť svoje srdce k Bohu so svätou dôverou, ktorej základy musia byť v ňom a v nás samých, pretože my sa meníme, on sa nikdy nemení, ale zostáva stále rovnako dobrý a milosrdný, či sme slabí a nedokonalí, alebo sme silní a dokonalí.

Zvyknem hovoriť, že trónom Božieho milosrdenstva je naša úbohosť. Veľkosť našej dôvery by teda mala byť úmerná veľkosti našej úbohosti.

O dôvere v Božiu prozreteľnosť

Vidíte, aká dobrotivá je prozreteľnosť neba voči nám, že nemešká s pomocou, iba ak chce vzbudiť našu dôveru. Nikdy nezahynie dieťa, ktoré zostáva v rukách Otca, ktorý je všemohúci. Ak nám Boh nedaruje to, o čo ho prosíme, je to preto, aby nás udržoval blízko seba a dal nám príležitosť naliehať na neho, a nútiť ho milujúcim násilím, ako to ukázal v Emauzoch dvom učeníkom, ktorí boli na ceste. Išiel s nimi dovnútra až veľmi neskoro na konci cesty, keď ho prinútili.

Inak je však milostivý a láskavý. Vo chvíli, keď sa pokoríme jeho vôli, on sa prispôsobí tej našej. Snažte sa teda stále viac posilňovať svoju dôveru v jeho svätú prozreteľnosť a často ju uctievať vo svojich duchovných úvahách aj prostredníctvom svojho vnútorného zraku.

Vložte do rúk Božej najtajomnejšej prozreteľnosti všetko, čo je pre vás bolestivé, a pevne verte, že bude láskavo viesť vás, váš život a všetky vaše záležitosti. Viete, čo robia pastieri v Arábii, keď zbadajú hrom a zablýsknutie, a vzduch je nabitý sýrnymi výparmi? Utiahnu sa pod vavrínové stromy. Oni aj ich stáda. Keď vidíme, že nás prenasledovania alebo protivenstvá ohrozujú nejakým veľkým trápením, musíme sa utiahnuť – my aj naše city – pod svätý kríž s tou svätou dôverou, že sa všetko skončí na úžitok tých, ktorí milujú Boha.

Preto nech je vaše srdce pevné a vyrovnané. Buďte v strehu pred nedočkavosťou. Často zverte svoju dôveru Pánovej prozreteľnosti

a buďte si celkom istá, že skôr sa pominú nebo a zem, ako by vás Pán neochránil, ak ste jeho poslušným dieťaťom alebo ho aspoň túžite poslúchať. Dva- alebo trikrát za deň skontrolujte, či sa vaše srdce niečím neznepokojuje. A ak je to tak, okamžite sa vynasnažte, aby ste obnovili jeho pokoj.

O zverení sa do rúk Prozreteľnosti

Je nevyhnutné, aby ste vedeli, že odovzdať svoju dušu a dovoliť sebe samému vypadnúť zo svojich vlastných rúk do Božích, neznamená nič iné, ako vzdať sa svojej vlastnej vôle, aby sme ju odovzdali Bohu. Lebo by nám nepomohlo, keby sme sa zriekli a odovzdali seba samých, ak by nebolo cieľom dokonale sa zjednotiť s Božou dobrotou. Inak by sme sa podobali filozofom, ktorí sa pozoruhodným spôsobom zriekli seba samých a všetkých vecí kvôli márnej veľkoleposti a kvôli tomu, aby sa venovali filozofii. Príkladom je Epiktétos, ktorého životným stavom bolo otroctvo. Keď ho jeho pán chcel vďaka jeho veľkej múdrosti oslobodiť, nevybral si slobodu za cenu zrieknutia sa svojich povýšeneckých rozjímaní. Zostal teda otrokom a v takej chudobe, že po jeho smrti bola jediným majetkom, ktorý sa u neho našiel, lampa, ktorú predali za veľmi veľkú cenu, keďže patrila takému slávnemu mužovi.

Čo sa týka nás, nemali by sme si želať zrieknuť sa seba samých, iba ak by šlo o naše odovzdanie sa do milosrdenstva Božej vôle. Je veľa tých, ktorí hovoria nášmu Pánovi: „Pane, dávam sa ti bez akejkoľvek výhrady.“ Je však veľmi málo tých, ktorí prijímú túto prax odovzdanosti, ktorá nie je ničím iným ako dokonalou rezignáciou, že prijímajú všetky udalosti tak, ako sa dejú z príkazu Božej prozreteľnosti. Neútechy aj útechy, chorobu aj zdravie, chudobu aj bohatstvo, pohrdanie aj úctu, hanbu aj slávu.

Nezabúdajte, že je to v súvislosti s vyššou časťou našej duše. Pretože niet pochyb o tom, že jej nižšia časť a naše prirodzené náklonnosti majú vždy bližšie skôr k úcte ako k pohrdaniu, k bohatstvu ako k chudobe, hoci každý vie, že pohrdanie a chudoba sú Bohu príjemnejšie ako úcta a hojnosť.

Kvôli tomuto odovzdaniu musí človek poslúchať zjavenú Božiu vôľu a tú, ktorá sa Bohu páči. Zjavená Božia vôľa zahŕňa jeho prikázania, rady, jeho inšpirácie, pravidlá a nariadenia predstaveného. Vôľa, ktorá sa mu páči, sa týka záležitostí, ktoré nemôžeme predvídať. Napríklad neviem, či mám zajtra zomrieť. Vnímam, že je dobrou vôľou Boha, aby som zomrel, v dôsledku čoho sa odovzdám jeho добрote a umriem so statočným srdcom. V tom istom zmysle neviem, či v nasledujúcom roku búrky a víchrice nezničia všetky plody zeme. Ak sa to stane alebo ak nás postihne mor, alebo iné podobné veci, je zjavné, že sa to Bohu páči, v dôsledku čoho sa tak zariadim.

Môže sa stať, že pri duchovných cvičeniach nebudete mať útechu. Je isté, že sa to Bohu páči, a my sa teda musíme podľa toho zariadiť. A rovnaké je to so všetkými vecami, ktoré sa dejú, okrem hriechu a straty vlastnej duše – s čím nikdy nesmieme súhlasiť pod zámienkou vyhovieť Božej vôli. Bolo by to mylnou predstavou toho najhrubšieho zrna.

Okrem toho si treba všimnúť, že existujú záležitosti, v ktorých je nevyhnutné spojiť zjavenú Božiu vôľu s vôľou, ktorá sa mu páči. Napríklad ak ochorím na prudkú horúčku, uvedomím si, že Božia dobrá vôľa je, aby som zostal v stave ľahostajnosti voči zdraviu či chorobe. Ale zjavená Božia vôľa je, že ja, ktorý nie som pod poslušnosťou, by som mal zavolať lekára a využiť všetky dostupné lieky. Nehovorím, že tie, ktoré sú najdrahšie, ale tie, ktoré sú bežné a obyčajné. A tí, ktorí sú pod poslušnosťou, by mali prijať poskytnuté lieky a liečbu s jednoduchosťou a poslušnosťou. Pretože takto nám to zjavil Boh, keď udelil liekom ich účinnosť. Učí nás to Sväté písmo a Cirkev to nariaďuje.

Ale keď sa to stane, duša dokonale oddaná Bohu zostáva ľahostajnou, či už choroba víťazí nad liekom, alebo liek víťazí nad chorobou. Ak by sa pred ňu položili choroba a zdravie a ak by jej náš Pán povedal: „Ak si vyberieš zdravie, nezoberiem od teba z toho dôvodu ani jediné zrnko svojej milosti, a ak si vyberieš chorobu, neobohatím ťa ani jediným ďalším zrnkom, ale na voľbu choroby sa istým spôsobom pozerám s väčším potešením,“ potom si duša, ktorá je úplne odovzdaná do rúk nášho Pána, bezpochyby vyberie chorobu, iba z toho dôvodu, že v tom má Boh istým spôsobom svoje zaľúbenie. Áno, aj keby z toho vyplývalo, že by musela zostať celý život v posteli, pričom by nerobila nič iné, iba trpela, za celý svet by si neželala iný stav ako tento. Lebo svätci, ktorí sú v nebi, sú takí zjednotení s Božou vôľou, že ak by sa Bohu viac páčilo peklo, opustili by raj, aby odišli tam.

Tento stav takisto zahŕňa odovzdanie sa do vôle, ktorá sa mu páči, vo všetkých týchto pokušeniach: suchote, nechuti a odpore, ktoré sa objavujú v duchovnom živote. Lebo vo všetkých týchto veciach vidíme to, čo sa Bohu páči, ak nie sú spôsobené našou vlastnou chybou a nezahŕňajú v sebe žiadny hriech.

O tom, aké je toto odovzdanie znamenité

Toto odovzdanie je cnosťou cností. Je to šľahačka lásky, vôňa pokory a ako sa domnievam, odmena trpezlivosti a ovocie vytrvalosti. Veľká je táto cnosť a úplne hodná toho, aby ju uskutočňovali najdrahšie Božie deti.

Náš najdrahší Spasiteľ na kríži povedal: „*Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha.*“ (Lk 23, 46) Je pravda, že tým chcel povedať, že jeho život sa naplnil a že „*som završil dielo, ktoré si mi zveril*“ (porov. Jn 19, 30; 17, 4), ale ak je to tvoja vôľa, aby som naďalej zostal na tomto kríži a trpel ešte viac, som s tým spokojný. Do tvojich rúk odovzdávam svojho ducha. Môžeš s ním naložiť, ako sa ti páči.

Mali by sme robiť takisto pri všetkých príležitostiach, či už trpíme, alebo máme radosť z nejakého uspokojenia. Takto dovoľme Božej vôli, aby nás viedla podľa toho, ako sa jej páči. Pritom sa nikdy nezaoberajme vlastnou vôľou.

Náš Pán miluje veľmi nežnou láskou tých, ktorí sa úplne odovzdávajú do jeho otcovskej starostlivosti a nechajú sa riadiť jeho dobrou prozreteľnosťou bez toho, aby rozmýšľali, či dôsledky tejto prozreteľnosti budú pre nich sladké alebo horké. Sú si úplne istí, že toto otcovské srdce im v žiadnom prípade nemôže poslať nič, čo nie je pre ich dobro a v ich záujme, ak vložili do neho celú svoju dôveru a hovoria so statočným srdcom: „Môj Otec, odovzdávam svojho

ducha, svoju dušu, svoje telo a všetko, čo mám, do tvojich rúk, aby si s nimi vo svojej láske urobil, čokoľvek sa ti páči.“

Niekedy náš Pán chce, aby sa duša, ktorú si vybral na túto službu svojmu božskému majestátu, živila pevným a neochvejným rozhodnutím vytrvať v jeho nasledovaní uprostred znechutenia, suchoty, odporu a horkosti duchovného života, bez útechy, láskavosti, nežnosti alebo sladkosti a aby verila, že ničoho iného nie je hodna. Takto nasleduje božského Spasiteľa prostredníctvom najvnútornejšieho stredu svojej duše, pričom nemá nič, na čom by mohla spočívať, okrem jeho božskej vôle, ktorá to chce. A ja si želám, aby sme kráčali touto cestou.

Pretože nás to nikdy nedonúti k takej krajnosti, aby sme neboli schopní stále šíriť pred Božím majestátom vône svätej podriadenosti jeho najsvätejšej vôli a nepretržitého prísľubu nikdy nesúhlasiť s niečím, čo by ho mohlo uraziť.

O praktizovaní tejto odovzdanosti

Pýtate sa ma, čím sa má vnútorne zaoberať duša, ktorá je úplne odovzdaná do Božích rúk. Musí iba zostať v pokoji pri našom Pánovi bez toho, aby si robila starosti o to, čo sa s ňou stane. Lebo náš Pán, ktorému sa odovzdala, na to bude myslieť dostatočne.

Nechcem však povedať, že nemusíme rozmýšľať o veciach, ktoré máme na starosti, každý podľa svojho stavu. Nie. Pretože by nebolo správne, aby predstavený pod zámienkou odovzdania sa Bohu a spoločníkovi sa naňho zanedbal učenie a štúdium pokynov, ktoré mu náležia pri vykonávaní jeho postavenia.

Preto je absolútnou pravdou, že z tohto dôvodu musíme mať veľkú dôveru zveriť sa bez výhrad do Božej prozreteľnosti. Ale rovnako, keď sa úplne zriekneme seba samých, náš Pán sa postará o každú vec a povedie každú záležitosť. Ale ak si pre seba vyhradíme nejakú vec, v ktorej nemáme k nemu dôveru, on nás opustí. Akoby povedal: „Myslíš si, že si dostatočne múdry na to, aby si túto záležitosť riadil bezo mňa. Dovoľujem ti ju viesť, uvidíš, čo sa z toho nakoniec vykluje.“

Svätá Magdaléna, ktorá bola úplne odovzdaná nášmu Pánovi, zostala pri jeho nohách a počúvala ho celý čas, kým hovoril. Keď prestal hovoriť, aj ona prestala počúvať, ale nepohla sa od neho. Tak prebýva táto duša odovzdaná nášmu Pánovi v jeho rukách ako dieťa v matkinom náručí. Keď ho matka položí, aby chodilo, kráča, kým si ho matka opäť nezoberie na ruky, a keď je hore, tak to akceptuje. Nevie ani nepremýšľa, kam ide, ale akceptuje, že ho matka nesie

alebo berie tam, kam sa jej zapáči. Presne takým istým spôsobom prijíma táto duša, ktorá miluje to, čo sa páči Bohu, vo všetkom, čo sa jej stane, že ju nesie, a predsa kráča, keď s veľkou starostlivosťou robí všetko, čo patrí do zjavenej Božej vôle.

Práve ste povedali, že ak je skutočne možné, aby naša duša bola mŕtva v našom Pánovi, nebudeme už vedieť, čo chceme a čo nie.

Ja však odpovedám, že to sa nikdy nestane. Akokoľvek môžeme byť odovzdaní Bohu, naša voľnosť tým neutrpí. Z tohto dôvodu nás vždy dostihne nejaké želanie a nejaká žiadosť. To však nie sú absolútne želania a priame žiadosti. A vo chvíli, keď ich duša odovzdaná do dobrej Božej vôle rozpozná, nechá ich v Božej vôli zomrieť.

Ďalej si želáte vedieť, aký základ by mala mať táto dokonalá odovzdanosť.

Mala by byť založená na nekonečnej Božej добрote, na zásluhách smrti a utrpenia nášho Pána Ježiša Krista, s tou podmienkou, aby sme v sebe mali – a vedeli, že máme – úplné a pevné rozhodnutie byť celkom v Božích rukách a úplne sa odovzdať bez akýchkoľvek výhrad do jeho božskej prozreteľnosti.

Chcem však, aby ste si všimli, že nehovorím, že musíme toto rozhodnutie cítiť, iba že ho musíme mať a vedieť, že ho v sebe máme. Nemali by sme sa totiž zdržiavať premýšľaním nad tým, čo cítime a čo nie. O to viac, že väčšina našich pocitov a uspokojení je len kratochvíľa našej sebalásky.

Takisto si nesmieme myslieť, že chcem povedať, že v žiadnych z týchto vecí nikdy nemáme túžby, ktoré sú v rozpore s Božou vôľou, alebo že naša prirodzenosť nemá odpor proti záležitostiam jeho dobrej vôle. Často sa to totiž môže stať. Cnosti, o ktorých hovorím, majú svoj domov vo vyššej časti duše. Nižšia časť z nich zvyčajne nič nechápe. Nesmieme si to vyčítať, ale bez ohľadu na to, čo chce, musíme objasniť Božiu vôľu a zjednotiť sa s ňou napriek takýmto náklonnostiam. Málo ľuďom sa darí dospieť k takémuto stupňu dokonalého odovzdania seba samých. Ale my by sme sa aj tak na to mali zamerať, každý podľa svojho povolania a schopností.

O rozhodnutí nasledovať Božiu vôľu vo všetkom

Teológovia rozlišujú v Bohu dve vôle: zjavenú vôľu a vôľu, ktorá sa mu páči.

Zjavená vôľa zahŕňa Božie a cirkevné prikázania, rady, inšpirácie a ustanovenia. Nemôžeme sa spasiť bez poslušnosti Božím a cirkevným prikázom, pretože Boh chce, aby sme ich zachovávali, a tak sa dostali do neba. Čo sa týka rád, chce, aby sme ich zachovávali, no nie ako prikázania, ale len ako želanie. Božia vôľa sa nám takisto zjavuje cez inšpirácie, ale on nechce, aby sme ich posudzovali sami, ale aby sme sa v dôležitých záležitostiach utiekali k tým, ktorých ustanovil nad nami, aby nás viedli, a aby sme sa úplne podvolili ich radám a názorom. Pravidlá nám zjavujú aj jeho vôľu, pretože sú vhodnými prostriedkami na to, aby nás viedli k dokonalosti.

Okrem toho existuje vôľa, v ktorej má Boh svoje zaľúbenie, na ktorú by sme mali prihliadať pri každej záležitosti. Myslím tým čokoľvek, čo sa nám stane: príjemné či nepríjemné, zdravie či choroba, neútecha či útecha, smrť či život. Skrátka, vo všetkých veciach, ktoré sa nedajú predvídať, pokiaľ nie sú vyslovene v rozpore so zjavenou Božou vôľou, pretože tá je vždy na prvom mieste. Mali by sme byť teda vždy hotoví podrobiť sa jeho vôli, v ktorej má svoje zaľúbenie, o nič menej ako jeho zjavenej vôli.

Čo iné je rada zrieknuť sa seba samého, ktorú náš Pán tak veľmi odporúča, ako zrieknutie sa svojej vlastnej vôle, svojho vlastného

úsudku, aby sme nasledovali vôľu a úsudok niekoho iného, okrem prípadov, keď by sme urazili Boha?

Môžete však povedať: „Jasne vidím, že to, čo som pozvaný urobiť, vyplýva z ľudskej vôle a obyčajnej prirodzenej náklonnosti. Boh teda neinšpiroval tých, ktorí to odo mňa žiadajú.“ Odpoviem, že Boh ich naozaj neinšpiroval, aby to od vás žiadali, ale inšpiruje vás, aby ste to urobili.

Môžete sa však opäť opýtať: „Prečo by som mal radšej konať vôľu iných ľudí ako svoju? Nezodpovedá moja vôľa Božej tak ako ich? Z akého dôvodu som povinný predpokladať, že to, čo mi hovoria, je viac z Božej inšpirácie ako vôľa, ktorú cítim ja a ktorá mi navrhuje opak?“ Ó, Bože! Práve tu nás Boží majestáť žiada, aby sme získali poklad, ktorým je naše podrobenie. Lebo ak by sme vždy jasne videli, že ľudia majú dobrý dôvod, aby nám niečo prikázali alebo aby nás poprosili niečo urobiť, nemali by sme ani veľkú zásluhu, ani veľký odpor. Ale keď sú dôvody pred nami skryté, potom je to tak, že naša vôľa kladie odpor a náš úsudok sa vzpiera, a my cítime protirečenie. Práve pri týchto príležitostiach by sme sa mali prekonať a s úplne detskou jednoduchosťou by sme sa mali dať do práce bez toho, že by sme o nej diskutovali alebo hľadali dôvody. Mali by sme povedať: „Viem, že Božia vôľa je, aby som radšej konal vôľu iného ako svoju, a tak sa poddávam.“

Ak sa teda máme podvoliť vôli všetkých, oveľa viac by sme to mali urobiť pri svojich predstavených, na ktorých by sme sa mali pozeráť a ktorých by sme si mali vážiť ako samotnú Božiu osobu, pretože sú Božími zástupcami. Z tohto dôvodu, aj keď vidíme, že majú prirodzené náklonnosti alebo dokonca vášne, pre ktoré nám niečo prikázali alebo nás pokarhali, nemali by sme sa čudovať. Pretože sú ľudia a v dôsledku toho sú tým všetkým ovplyvnení. Ale nie sme oprávnení posudzovať, či ich príkazy vyplývajú z ich vášní alebo náklonností. Na toto si musíme dať pozor. Ak by sme si však boli úplne istí, že je to tak, nemali by sme ustať v láskavom poslušnaní a lúbezne sa s pokoru podvoliť náprave.

Áno, pre našu sebalásku je veľmi náročné, keď toto všetko zakúšame. Sebaláska však nie je tou láskou, ktorej máme vyhovieť alebo ktorú máme počúvať. Ide o lásku našich duší, Ježiša, ktorý žiada od svojej drahej nevesty sväté nasledovanie v dokonalej poslušnosti, ktorú preukázal nielen voči svojmu najspravodlivejšiemu a najsvätejšiemu Otcovi, ale aj voči svojim rodičom, ba dokonca aj voči svojim nepriateľom, ktorí, bezpochyby, nasledovali svoje vášne, keď naňho uvalili utrpenie. Ale Ježiš ani tak neustal a ľúbezne, pokorne a láskavo sa tomu všetkému podvolil.